

**ECHTSCHIEDING, VOORLOPIGE MAATREGELEN EN
ONDERHOUDSGELDEN IN DE FAMILIERECHTBANK**

INSTITUUT VOOR FAMILIERECHT
EN JEUGDRECHT

KU Leuven

Nr. 86

**ECHTSCHIEDING,
VOORLOPIGE MAATREGELEN
EN ONDERHOUDSGELDEN
IN DE FAMILIERECHTBANK**

Patrick SENAËVE (ed.)

Met bijdragen van:

Febian APS

Frank BUYSENS

Patrick SENAËVE

Christine VAN ROY

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Echtscheiding, voorlopige maatregelen en onderhoudsgelden in de
familierechtbank
Patrick Senaeve (ed.)

© 2015 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Omslagillustratie: Roberto Mangosi

ISBN 978-94-000-0617-1
D/2015/7849/92
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgevers.

INHOUD

VOORWOORD	xv
-----------------	----

DEEL I.

HET ONDERHOUDSGELD TUSSEN ECHTGENOTEN VOOR DE FAMILIERECHTBANK

PATRICK SENA EVE	1
------------------------	---

HOOFDSTUK I.

HET IN AANMERKING NEMEN VAN PARTNERGEWELD	3
---	---

§ 1. De situatie vóór de wet op de familie- en jeugdrechtbank	3
§ 2. De situatie sinds de wet op de familie- en jeugdrechtbank	5
A. De toekenning van het voorlopige genot van de echtelijke resp. gemeenschappelijke verblijfplaats	5
B. De toekenning van een ontvangstmachtiging	7
1. Tussen echtgenoten	7
2. Ook tussen wettelijk samenwonenden?	9

HOOFDSTUK II.

HET IN AANMERKING NEMEN VAN ANDERE FOUTEN	11
---	----

§ 1. De situatie vóór de wet op de familie- en jeugdrechtbank van 30 juli 2013	11
A. Principiële toepasselijkheid van het schuld criterium	11
B. Bewijslastverdeling	13
§ 2. Is de situatie gewijzigd sinds de wet op de familie- en jeugdrechtbank van 30 juli 2013?	15

HOOFDSTUK III.

DE VERHOUDING TUSSEN DE VOORLOPIGE MAATREGE- LEN-RECHTER EN DE ECHTSCHEIDINGSRECHTER	19
---	----

§ 1. Situering	19
§ 2. De situatie vóór de echtscheidingswet van 27 april 2007	19

§ 3. De situatie tussen de echtscheidingswet van 27 april 2007 en de wet op de familie- en jeugdrechtbank van 30 juli 2013	21
§ 4. De situatie sinds de wet op de familie- en jeugdrechtbank van 30 juli 2013	23

HOOFDSTUK IV.

DE BEGROTING VAN HET ONDERHOUDSGELD TUSSEN ECHTGENOTEN IN HET KADER VAN DE VOORLOPIGE MAATREGELEN.....	25
--	----

DEEL II.

DE ONDERHOUDSUITKERING NA ECHTSCHEIDING OP GROND VAN ONHERSTELBARE ONTWRICHTING

CHRISTINE VAN ROY.....	27
------------------------	----

INLEIDING	29
-----------------	----

HOOFDSTUK I.

DE BEHOEFDIGHEID, HET PRINCIPIËLE RECHT OP ONDERHOUD EN DE STAAT VAN BEHOEFTE	31
---	----

§ 1. De behoeftigheid en het principiële recht op onderhoud . . .	31
§ 2. De staat van behoefte	33

HOOFDSTUK II.

DE EXCEPTIE VAN ZWARE FOUT	35
----------------------------------	----

§ 1. De zware fout en de uitsluiting.	35
§ 2. De opheffing van de zware fout	37
§ 3. Artikel 301, § 2, tweede en derde lid BW en de Grondwet. . . .	40

HOOFDSTUK III.

HET BEPALEN VAN DE ONDERHOUDSUITKERING.....	43
---	----

§ 1. Inkomsten en mogelijkheden.....	43
A. Inkomsten en kosten.....	43
1. Begrip.....	43
a. Invulling	43
b. Ogenblik van beoordeling	48

c. Inkomsten uit de vereffening-verdeling na echtscheiding.	49
2. Bewijs	50
B. Mogelijkheden.	54
1. Algemeen	54
2. De invulling van het begrip	56
a. Inkomsten uit arbeid.	56
b. Inkomsten uit een vennootschap.	57
c. Inkomsten uit goederen	60
§ 2. De aanzienlijke terugval van de economische situatie.	61
A. Een moeilijk begrip.	61
B. Een eerste duiding in 2009 en 2012	65
C. Een verdere verfijning en kleine bijschaving in 2014.	67
D. Geen “compensatie” maar “in rekening brengen”	70
§ 3. Het wettelijke maximumbedrag.	71
§ 4. De duur van de onderhoudsuitkering.	72
§ 5. Artikel 301 BW en artikel 1280 Ger.W., een moeilijk huwelijk	72
Besluit.	78

DEEL III.

DE BEVOEGDHEID VAN EN DE RECHTSPLEGING VOOR DE FAMILIERECHTBANK

FEBIAN APS	81
------------------	----

HOOFDSTUK I.

ENKELE INLEIDENDE BESCHOUWINGEN. OPZET VAN DE BIJDRAGE	83
---	----

HOOFDSTUK II.

DE BEVOEGDHEID VAN DE FAMILIERECHTBANK	85
--	----

§ 1. De volstreckte bevoegdheid van de familierechtbank	85
A. Algemeen: verwijzing	85
B. Aanwijzing voogd ad hoc in afstammingsgeschillen	86
C. Geschillen tussen feitelijk samenwonenden	87
§ 2. De territoriale bevoegdheid van de familierechtbank	90
A. Algemeen: het nieuwe artikel 629 <i>bis</i> Ger.W.	90
B. Het principe van de territoriale onveranderlijkheid (art. 629 <i>bis</i> , § 1 Ger.W.)	91

C. Initiële vorderingen. Forumkeuze (art. 629 <i>bis</i> , § 8 Ger.W.)	93
D. Initiële vorderingen aangaande het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling en de onderhoudsverplichtingen voor een minderjarig kind (art. 629 <i>bis</i> , § 2 en 6 Ger.W.)	95
1. “Zuivere” vorderingen aangaande het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling en de onderhoudsverplichtingen voor een minderjarig kind (art. 629 <i>bis</i> , § 2 Ger.W.)	95
2. “Gemengde vorderingen”(art. 629 <i>bis</i> , § 6 Ger.W.)	95
E. Doorverwijzing door de territoriaal bevoegde rechter naar de familierechtbank van een ander arrondissement (art. 629 <i>bis</i> , § 7 Ger.W.)	97
F. “Overige vorderingen” (art. 629 <i>bis</i> , § 4 en 5 Ger.W.)	98
1. Algemene aanknopingsfactoren (art. 629 <i>bis</i> , § 5 Ger.W.)	98
2. Onderhoudsvorderingen: bijkomende aanknopingsfactor (art. 629 <i>bis</i> , § 4 Ger.W.)	98
G. Behoud van een aantal bijzondere bevoegdheidsbepalingen (art. 629 <i>bis</i> , § 3 Ger.W. en art. 626-628 Ger.W.)	99

HOOFDSTUK III.

DE RECHTSPLEGING 101

§ 1. Een gewijzigd Hoofdstuk X <i>bis</i> , vierde deel, Boek IV Ger.W.: de “gemeenrechtelijke sokkel van de familiale gerechtelijke procedures”	101
A. Verhouding bepalingen hoofdstuk X <i>bis</i> , vierde deel, boek IV Ger.W. tot de bijzondere rechtsplegingen en het gemeenrechtelijk procesrecht	101
B. Persoonlijke verschijning van de partijen	104
1. Huidige regeling	104
2. Bijzondere regeling inzake echtscheiding	105
3. Toekomstig recht?	106
C. Spoedeisende procedures.	107
1. Algemeen: één bevoegde rechtbank voor alle procedures	107

2.	Vermoeden van spoedeisendheid	108
3.	Aangevoerde spoedeisendheid	109
D.	Daden van onderzoek	110
E.	Uitbreiding van de blijvende saisine	111
§ 2.	Wijzigingen in de rechtspleging. Topics	112
A.	Het familiedossier	112
1.	Doelstelling van de wetgever	112
2.	Inhoud en praktische uitwerking	113
B.	De promotie van alternatieve geschillenoplossing	115
1.	Uitbreiding van de informatieverplichting inzake echtscheidingszaken tot alle zaken die onder de bevoegdheid van de familierechtbank vallen	115
2.	Oprichting van de kamers voor minnelijke schik- king	116
3.	Uitbreiding van de mogelijkheid tot minnelijke schikking gedurende het hele geding	118
C.	Het horen van minderjarigen	120
1.	Een nieuwe regeling vervat in de artikelen 1004/1 en 1004/2 Ger.W.	120
2.	Toepassingsgebied <i>ratione materiae</i>	121
3.	Toepassingsgebied <i>ratione personae</i>	121
4.	Organisatie en gevolgen van het horen	124
D.	De uitvoerbaarheid bij voorraad	126
E.	De wijziging van de griffierechten door de wet van 28 april 2015	127
 HOOFDSTUK IV.		
HET OVERGANGSRECHT VAN DE WET VAN 30 JULI 2013. . . .		131
§ 1.	Artikelen 269-270 WFJRb: toepassing algemene over- gangsregeling artikel 3 Ger.W.	131
§ 2.	Aanwijzing van de materieelrechtelijk bevoegde rechter. . . .	132
A.	Niveau van eerste aanleg	132
B.	Niveau van hoger beroep	133
C.	Verwijzing na cassatieberoep	134
D.	Verzet	134

DEEL IV.

DE VOORLOPIGE MAATREGELEN VOOR DE FAMILIE-RECHTBANK

PATRICK SENA EVE 135

HOOFDSTUK I.

DE SITUATIE VÓÓR DE WET OP DE FAMILIE- EN JEUGD-RECHTBANK 137

HOOFDSTUK II.

DE SITUATIE SINDS DE WET OP DE FAMILIE- EN JEUGD-RECHTBANK 141

§ 1. Concentratie van de bevoegdheid bij de familierechtbank 141

§ 2. Blijvend gedeeltelijk verschil tussen gehuwden/wettelijk samenwonenden en feitelijk samenwonenden 142

§ 3. Veronderstelde hoogdringendheid 144

§ 4. Uitspraak ten gronde 145

    A. Uitgangspunt: geen uitspraak te voorlopigen titel maar uitspraak ten gronde. 145

    B. Mogelijkheid tot het nemen van maatregelen te precairen titel 150

    C. Mogelijkheid tot het nemen van maatregelen *ex* artikel 19, derde lid Ger.W. 150

§ 5. De rechtsgrond voor de inhoud van de te bevelen voorlopige maatregelen 153

§ 6. De geldigheidsduur van de voorlopige maatregelen 154

    A. De voorlopige maatregelen bevelen tussen echtgenoten 154

        1. Het opleggen van een geldigheidsduur 154

        2. Het tijdstip waarop de voorlopige maatregelen ophouden uitwerking te hebben. 156

            a. Maatregelen met een bepaalde geldigheidsduur 156

            b. Maatregelen bevelen vóór het inleiden van een echtscheidingsprocedure. 156

            c. Voorlopige maatregel tot opleggen van een afzonderlijke verblijfplaats 157

d.	Voorlopige maatregel aangaande persoonlijk onderhoudsgeld.	158
e.	Voorlopige maatregel tot toekenning van het genot van de gezinswoning als uitvoering <i>in natura</i> van de onderhoudsverplichting	158
f.	Voorlopige maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag en de verblijfsregeling	162
g.	Voorlopige maatregelen aangaande de onderhoudsbijdrage en de bijdrage in de buitengewone kosten	162
h.	Voorlopige maatregelen aangaande de goederen en de schulden	163
3.	Schema inzake de geldigheidsduur van de voorlopige maatregelen tussen echtgenoten	169
B.	De voorlopige maatregelen bevolen tussen wettelijk samenwonenden	170
1.	Voorlopige maatregelen gevorderd tijdens de wettelijke samenwoning	170
a.	De toegang tot en de inhoud van de voorlopige maatregelen tussen wettelijk samenwonenden	170
b.	De geldingsduur van de voorlopige maatregelen tussen wettelijk samenwonenden	171
2.	Voorlopige maatregelen gevorderd na de ontbinding van de wettelijke samenwoning	173
3.	Evaluatie	174
4.	Schema inzake de geldigheidsduur van de voorlopige maatregelen tussen wettelijk samenwonenden	175
§ 7.	Het gezag van gewijsde verbonden aan voorlopige maatregelen genomen vóór het inleiden van de echtscheidingsprocedure	175

DEEL V.

DE ECHTSCHEIDING DOOR ONDERLINGE TOESTEMMING NA DE WET OP DE FAMILIERECHTBANK

FRANK BUYSENS	179
INLEIDING	181
HOOFDSTUK I.	
REGELING DER WEDERZIJDSE RECHTEN (ART. 1287 GER.W.)	183
§ 1. Aard van de regeling	183
§ 2. Conventionele (vrijwillige) onverdeeldheid	195
A. Civielrechtelijke aspecten	195
B. Fiscale aspecten	198
HOOFDSTUK II.	
FAMILIERECHTELIJKE OVEREENKOMSTEN (ART. 1288 GER.W.)	205
§ 1. De verblijfplaats tijdens de proefperiode	205
§ 2. De wijziging van de overeenkomst inzake de minderjarige kinderen	206
§ 3. De wijziging van de overeenkomst inzake de uitkering tussen echtgenoten	208
HOOFDSTUK III.	
PROCEDURELE ASPECTEN	211
§ 1. Inleiding bij verzoekschrift	211
§ 2. Keuze van territoriaal bevoegde rechtbank	213
§ 3. Advies van het Openbaar Ministerie	214
§ 4. Verschijning	216
1. De wet van 30 juli 2013 heeft een en ander nog verder versoepeld	216
§ 5. Vrijstelling van persoonlijke verschijning in de hypothese dat deze nog vereist is	220
§ 6. Afstand van procedure of verzoening tijdens de procedure	222
§ 7. Afstand van procedure na de verschijning en mogelijkheid tot hoger beroep	224

§ 8. Wijzigingen tijdens de echtscheidingsprocedure	228
§ 9. Afschaffing van de voorlopige doorwerking	231
§ 10. Terugwerkende kracht	232

VOORWOORD

Het boek dat voorligt, is het verslagboek van een studienamiddag die het Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht van de KU Leuven een eerste maal organiseerde te Leuven op 25 maart 2015. Wegens de grote belangstelling werd deze studienamiddag nog eens overgedaan te Brugge op 27 mei 2015.

De directe aanleiding voor deze studienamiddagen was de inwerkingtreding, op 1 september 2014, na een lange parlementaire voorbereiding¹, van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank², zoals nadien nog ingrijpend gerepareerd en gewijzigd enerzijds door de wet van 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (I) [verplicht bicamerale materies]³, en anderzijds door de wet van 12 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (II).⁴

Ingevolge de wet op de familie- en jeugdrechtbank werden alle bevoegdheden inzake familierechtelijke procedures overgeheveld naar de binnen de rechtbanken van eerste aanleg opgerichte familierechtbanken. Deze hergroepering van de bevoegdheden heeft tevens gezorgd voor een aanpassing van de procedureregels in zaken van familierecht en heeft ook een weerslag gehad op sommige materieelrechtelijke bepalingen.

Tweedens heeft het Hof van Cassatie de voorbije twee jaar een aantal belangrijke arresten gevelde inzake de onderhoudsuitkering na echtscheiding en inzake de echtscheiding door onderlinge toestemming. Ook het Grondwettelijk Hof diende uitspraak te doen over een kwestie van alimentatie na echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting.

---

¹ Voor een gesystemiseerd overzicht van de voorbereidende werken zie P. SENAEVE en A. BEKKERS, *De wet betreffende de familie- en jeugdrechtbank. Commentaar, gesystemiseerde uittreksels uit de voorbereidende werken en gecoördineerde wetteksten*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2014, 696 p.

² Wet 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013 (ed. 2).

³ Wet 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (I), *BS* 14 mei 2014 (ed. 2).

⁴ Wet 12 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (II), *BS* 19 mei 2014.

De weerslag van al deze ingrijpende wetgevende en jurisprudentiële ontwikkelingen kwam uitvoerig aan bod op deze studiedagen en werd vervolgens verwerkt in vijf bijdragen voor dit verslagboek.

In een eerste deel wordt het onderhoudsgeld tussen echtgenoten voor de familierechtbank behandeld. Achtereenvolgens worden het in aanmerking nemen van partnergeweld en van andere fouten, de verhouding tussen de voorlopige maatregelen-rechter en de echtscheidingsrechter, en de begroting van het onderhoudsgeld onder de loep genomen.

In deel II analyseert Christine VAN ROY de rechtspraak van het Hof van Cassatie en de rechtspraak van de hoven van beroep inzake de onderhoudsuitkering na echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting. Zij kon hiervoor o.m. putten uit de onuitgegeven arresten van de hoven van beroep te Antwerpen, Brussel (NL) en Gent.

Febian Aps bespreekt in deel III de territoriale bevoegdheid van en de rechtspleging voor de familierechtbank, waarbij o.m. een overzicht geboden wordt van de gewijzigde regels inzake de persoonlijke verschijning van de partijen, de spoedeisende procedures, de blijvende saisine, het familiedossier, de promotie van alternatieve geschillenbeslechting binnen de kamers voor minnelijke schikking en binnen de familierechtbank zelf, en het hervormde hoorrecht van minderjarigen. Op de valreep kon ook nog aandacht besteed worden aan de wet van 28 april 2015 tot wijziging van de griffierechten⁵, die in werking getreden is op 1 juni 2015.

In deel IV wordt uitvoerig ingegaan op de gewijzigde regeling van de voorlopige maatregelen voor de familierechtbank, waarbij o.m. aandacht besteed wordt aan de rechtsgrond voor de inhoud van de te bevelen voorlopige maatregelen, en aan de geldigheidsduur van de voorlopige maatregelen enerzijds die bevelen tussen echtgenoten, en anderzijds die bevelen tussen wettelijk samenwonenden.

In een laatste deel behandelt Frank BUYSSENS de vele wijzigingen die door de wet op de familie- en jeugdrechtbank werden aangebracht in de procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming, alsook de belangrijke rechtspraak van het Hof van Cassatie inzake echtscheiding door onderlinge toestemming en de fiscale aspecten die een rol spelen bij de beslissing om m.b.t. een onroerend goed al dan niet in onver-

---

⁵ Wet 28 april 2015 tot wijziging van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten teneinde de griffierechten te hervormen, *BS* 26 mei 2015.

deeldheid te blijven, zoals nogmaals gewijzigd door het Vlaamse decreet van 19 december 2014.⁶

Met de publicatie van dit verslagboek hopen we een leidraad te bieden aan magistraten, griffiers, advocaten, notarissen en bemiddelaars die betrokken zijn bij procedures voor de familierechtbank.

De stof werd bijgehouden tot 31 mei 2015.

Prof. dr. Patrick SENAËVE
Directeur Instituut voor Familierecht en Jeugdrecht
KU Leuven
www.law.kuleuven.be/ifjr

---

⁶ Decreet 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015, *BS* 30 december 2014.